

УДК 37. 091. 313

Вікторія Ігорівна Майковська,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри товарознавства
та експертизи якості товарів
Харківського торговельно-економічного
інституту Київського національного
торговельно-економічного університету,
e-mail: maykovska@ukr.net

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У статті підкреслено актуальність проблеми застосування методу проектів як ефективної в умовах єдиного європейського освітнього простору педагогічної технології. Вказано на своєчасність погляду на проектну діяльність студентів як засіб формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців. Здійснено аналіз умов формування підприємницької компетентності. З'ясовано сутність дефініції «проектна діяльність». Виявлено її мету і завдання. Розкрито роль проектної діяльності у формуванні підприємницької компетентності майбутніх фахівців. Розглянуто можливість використання проектної студії як моделі професійного інформаційно-освітнього середовища проектної діяльності студентів. Зосереджено увагу на місії та функціях проектної студії. Представлено досвід її функціонування.

Ключові слова: метод проектів, проектна діяльність студентів, проектна студія, навички, вміння, підприємницька компетентність.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, що відбуваються у всьому світі на початку XXI ст., співпраця європейських країн обумовлюють інтерес до вивчення і освоєння досвіду формування компетентного фахівця [1, с. 187]. Сьогодні, коли Україна згідно з Болонською угодою ввійшла до Єдиного європейського освітнього простору, що припускає наявність не лише загальної системи освіти, але і єдиного ціннісного базису, виникла потреба в пошуці педагогічних технологій, котрі дозволяють ефективно вирішувати цю задачу. У зв'язку з цим перегляд суті такої педагогічної технології, як метод проектів, набуває особливої актуальності.

У Бельгії, Бразилії, Великобританії, Ізраїлі, Італії, Нідерландах, Німеччині, США та Фінляндії метод проектів знайшов широке застосування і отримав велику популярність через раціональність поєднання теоретичних знань і їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем шляхом спільної діяльності студентів [2, с. 94]. Причина криється в тому, що в період юнацтва перед студентами постає завдання соціального і особистісного самовизначення, що обумовлює потребу в розвитку самосвідомості, формуванні світогляду і життєвої позиції на тлі активізації розумової діяльності студентів та підвищення ступеня їхньої самостійності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. У професійній освіті метод проектів не є принципово новим. Різні аспекти його зародження, становлення і розвитку в зарубіжному і вітчизняному досвіді розглянуто в роботах П. Блонського, П. Каптерева, І. Колеснікової, Л. Левіна, Н. Пахомової, І. Соловійова, С. Фрідман, С. Шацького. Роль і місце метода проектів у навчанні студентів ВНЗ досліджено Т. Романенко. Питання використання проектної діяльності студентів в процесі вивчення іноземної мови відображено у працях С. Нехаєвої та І. Селезньової, математичних дисциплін – Л. Іскорневої. Проблеми організації проектної діяльності студентів у професійному освітньому закладі розглядала Ю. Своротова. Є. Решетняк та А. Тарелін висвітлювали

діяльність проектних студій в умовах університетської освіти, в т. ч. їх використання як засобу розвитку компетенцій у бізнес-освіті – І. Глущенко та Шу Арнольд. Розгляду проектної діяльності як однієї з нових педагогічних технологій присвячені роботи М. Ступницької. Р. Ішанкулова вивчала проектну діяльність студентів як засіб реалізації практико-орієнтованого навчання. Можливості використання проектних технологій у формуванні загальних і фахових компетенцій досліджувались О. Дубровіною.

У той же час можливості проектної діяльності студентів як засобу формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців досі не стали предметом детального дослідження науковців.

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних аспектів проектної діяльності студентів і виявленні можливостей її застосування як засобу формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Вимоги ринку праці поставили перед ВНЗ проблему вибору технологій і методів навчання, що дають можливість формувати у студентів загальні та професійні компетенції. У науці й практиці освітньої діяльності пропонується велика різноманітність педагогічних технологій, рекомендованих для формування компетенцій. Проте, на наш погляд, саме метод проектів дозволяє ефективно вирішувати проблему формування компетенцій у студентів.

Метод проектів виник ще на початку минулого століття в США. Спочатку його називали методом проблем і пов'язували з ідеями гуманістичного напрямку у філософії й освіті, розробленим американським філософом і педагогом Дж. Дьюї та його учнем У. Х. Кілпатриком.

У Росії метод проектів став відомим ще в 1905 р. Після революції 1917 р. він почав застосовуватись у школах за особистим розпорядженням Н. Крупської. Проте у 1931 р. постановою ЦК ВКП(б) цей метод був засуджений як чужий для радянської школи і не використовувався до кінця 80-х років ХХ ст. Нині метод проектів, що виник понад сто років тому, переживає друге народження.

Метод проектів – це спосіб досягнення дидактичної мети шляхом детальної розробки проблеми, яка завершується реальним, відчутним практичним результатом, оформленим певним чином [3, с. 9]. Основне його призначення в професійній підготовці полягає у наданні студентам можливості самостійного набуття відповідних компетенцій з різних предметних галузей на основі інтеграції знань у процесі вирішення поставленої проблеми. Суть методу проектів – стимулювати інтерес студентів до певних проблем, рішення яких передбачає володіння певною сумою знань і через проектну діяльність створює можливість для їх практичного застосування. Цей метод дозволяє реально поєднувати теоретичні знання з практичним досвідом.

Метод – це сукупність прийомів та операцій з метою оволодіння певною сферою практичного або теоретичного знання. Це шлях пізнання, спосіб організації процесу пізнання [3, с. 10]. Тому під методом проектів розуміють спосіб досягнення дидактичної мети через детальне розроблення проблеми, яка повинна завершитися цілком реальним, відчутним практичним результатом, оформленим відповідним чином, що й становить суть цієї технології. В основу методу проектів покладено ідею, що становить суть поняття «проект», його прагматичну спрямованість на результат, який можна отримати у процесі рішення тієї або іншої практично чи теоретично значущої проблеми. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати на практиці. Щоб досягти результату, студенти повинні навчитися самостійно знаходити і вирішувати проблему на основі знань з різних галузей, прогнозувати результати і можливі наслідки вибору варіантів вирішення проблеми, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки її виникнення. Метод проектів у ВНЗ орієнтований на самостійну діяльність студентів (індивідуальну, парну, групову), яку виконують упродовж певного проміжку часу.

Сутність дефініції «проектна діяльність» пов'язана з такими науковими поняттями і

категоріями, як «проект» та «діяльність». Проект – це неповторна, нерутинна, унікальна діяльність у межах установлених термінів, бюджету і механізму реалізації. Під проектом розуміють логічну сукупність заходів, котрі здійснюються для досягнення поставлених цілей відповідно до плану-графіка його реалізації та прогнозованих результатів [4, с. 132]. Під діяльністю розуміють специфічну людську форму ставлення до навколишнього світу, зміст якої становлять доцільні зміни і перетворення в інтересах людей. Діяльність охоплює мету, засоби, результат і сам процес [4, с. 132].

Проектна діяльність студентів будується як серія взаємопов'язаних проектів, що впливають з тих чи інших життєвих завдань. Вона є сполучною ланкою між теорією і практикою в процесі професійної підготовки. Така пізнавальна активність студентів набагато менше регламентується педагогом, оскільки в її процесі нових способів діяльності не набувають, а відшуковують як засоби вирішення практичного завдання. Розв'язуючи конкретну задачу, студенти використовують доступні їм засоби, а рішення поставленого завдання може бути настільки вдалим, наскільки використані засоби є адекватними. Мірилом успішності проекту є його продукт, а його творців – їх здатність до проектної діяльності.

Проектування є найважливішим елементом освітнього процесу і продуктивним видом соціальної діяльності в усьому світі. У США, крім традиційних лекцій і семінарів, у навчальному процесі активно практикують рольові ігри, ситуативне моделювання, мікропроекткування. У ВНЗ розробляються проекти, в яких студенти займаються науково-дослідною роботою з підсумковим внеском у розроблення нанотехнологій цієї країни. В Японії студенти беруть участь у розробленні проектів, пов'язаних з поліпшенням якості життя, створенням нових технологій і продуктів. У Росії студенти залучені до проекту експертно-аналітичного забезпечення підвищення якості освітніх програм початкової, середньої та вищої професійної освіти на основі моніторингу ефективності впровадження федеральних державних освітніх стандартів у регіональні системи професійної освіти [5, с. 125].

Проектна діяльність є одним з методів навчання, спрямованим на вироблення самостійних дослідницьких умінь, що сприяє розвитку творчих здібностей і логічного мислення, узагальнює та систематизує знання, набуті в ході навчального процесу, і долучає їх до розв'язання конкретних, життєво важливих проблем. Тому проектна діяльність за своєю суттю є інноваційною, оскільки передбачає перетворення реальності, будується на базі відповідної технології, яку можна уніфікувати, освоїти та вдосконалити.

Метою проектної діяльності є осмислене застосування студентами на інтеграційній основі знань, умінь і навичок, набутих під час вивчення різних навчальних дисциплін.

Завдання проектної діяльності можна сформулювати так. Перше: навчити студентів планувати, тобто вміти чітко визначити мету, описати основні кроки по її досягненню, сконцентруватися на досягненні мети протягом усієї роботи. Друге: відпрацювати вміння збору та оброблення корисних для досягнення мети матеріалів (вміти вибрати необхідну інформацію та правильно її використовувати). Третє: сформулювати компетенції щодо складання письмового звіту, його оформлення і репрезентації. Четверте: розвивати креативність і критичне мислення. П'яте: набути навички позитивного ставлення до роботи, прагнення прояву ініціативи та ентузіазму, намагання виконати роботу в строк відповідно до встановленого плану.

Результати дослідження дають підстави зробити висновок, що під проектною діяльністю студентів ВНЗ потрібно розуміти творчу роботу, для виконання якої необхідно пройти такі етапи: аналіз і формалізація завдання; розроблення моделі рішення; вибір інструментарію і його обґрунтування; планування роботи; виконання плану і його коригування; перевірка роботи і розроблення супровідної документації або звіту; захист результатів роботи.

Актуальність опанування основ проектної діяльності обумовлена, по-перше, тим, що вона має широку сферу застосування; по-друге, володіння логікою і технологією

проекування дозволяє більш ефективно здійснювати аналітичні й організаційно-управлінські функції; по-третє, забезпечує конкурентоспроможність фахівця.

Метод проектів як педагогічна технологія передбачає застосування сукупності дослідницьких, пошукових і проблемних методів, творчих за самою своєю суттю, що найбільш ефективно формують уміння та навички, котрі є основою підприємницької компетентності. Серед них рефлексивні: вміння осмислити завдання і відповісти на запитання – чого потрібно навчитися для вирішення поставленого завдання. Дослідницькі: вміння самостійно генерувати ідеї, висувати гіпотези, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки, на основі знань із різних сфер обирати спосіб реалізації ідей, самостійно відшукувати необхідну для вирішення проблеми інформацію в інформаційному полі або за запитом у експерта. Аналітичні: навички самостійності у зовнішньому оцінюванні та самооцінюванні. Управлінські: вміння планувати діяльність, час і ресурси, прогнозувати результати і на їх основі приймати рішення, оформляти результати прийняття рішень. Комунікативні: навички спілкування (монологічної мови, вступу в діалог, ведення дискусії, відстоювання власної точки зору), вміння знаходити компроміс і взаємодіяти з різними партнерами, взаємодопомоги під час вирішення спільних завдань. Інформаційно-репрезентаційні: артистизм, вміння впевнено тримати себе під час виступу, використовувати різні засоби наочності при захисті проекту [6, с. 150].

Експерти започаткованої 1997 р. у межах Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США і Канади програми «DeSeCo» («Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади») визначили поняття компетентності (competency) як здатності особи діяти й виконувати поставлені завдання, успішно задовольняючи індивідуальні й соціальні потреби. З їх точки зору компетентність ґрунтується на відповідних уміннях та навичках, досвіді та спроможності людини збагнути життєву ситуацію [7, с. 367]. Проведений М. Стрельниковим аналіз понять «підприємництво» та «компетентність» на основі узагальнення дозволив таким чином розуміти термін «підприємницька компетентність»: сукупність особистих і ділових якостей, навичок, знань, певної моделі поведінки, володіння якими допомагає успішно вирішувати різні бізнес-завдання і досягати високих результатів діяльності [8, с. 310]. У Європейській довідковій системі підприємницьку компетентність трактують як здатність особистості втілювати ідеї у сферу економічного життя; як інтегрована якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, спроможності планувати і організовувати підприємницьку діяльність [9, с. 11].

Результати проведеного аналізу відповідної економічної та педагогічної літератури з питань підприємництва уможливають висновок, що підприємницька компетентність – це інтегральна психологічна якість особистості, що проявляється у її мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових економічних ідей, даючи змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному професійному і соціальному житті. Підприємницьку компетентність можна трактувати як здатність особи бути готовим активно діяти, організовуючи власну трудову діяльність і працю колективу; ухвалювати економічно обґрунтовані рішення, складати й реалізувати плани діяльності, репрезентувати інформацію про її результати [10, с. 204].

На основі аналізу результатів наукових праць з'ясовано сутність поняття «підприємницька компетентність» фахівців як складову професійної компетентності. Під словосполученням «підприємницька компетентність» дослідники здебільшого розуміють комплекс особистісних і ділових якостей, умінь та навичок, сформованість яких допомагає успішно вирішувати певні бізнес-завдання. Відсутність у структурі цього комплексу тієї або іншої складової знижує загальну компетентність особистості в бізнес-діяльності. Чим більша кількість складових у структурі підприємницької компетентності сформована, тим з більшою вірогідністю особистість впорається з розв'язанням бізнес-завдань. У структурі підприємницької компетентності більшість авторів виділяє:

- стійкість до фізичних і психологічних навантажень;
- високу особисту відповідальність;
- здатність діяти в умовах невизначеності;
- готовність ризикувати;
- уміння налагоджувати зв'язки;
- схильність домовлятися для розв'язання завдань.

Кількість складових у структурі підприємницької компетентності варіює у різних дослідників залежно від обсягу й складності бізнес-завдань, які майбутньому фахівцю належить вирішувати. Проте в будь-якому випадку сформованість підприємницької компетентності передбачає реалізацію таких якостей, навичок та вмінь:

- співвідносити власні економічні інтереси та потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства;
- застосовувати технології моніторингу ресурсів з метою забезпечення стійкого розвитку;
- складати, реалізовувати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій для прийняття економічно й екологічно обґрунтованих рішень;
- організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і працю колективу;
- репрезентувати та поширювати інформацію про результати (продукти) власної економічної діяльності та діяльності колективу [10, с. 205].

Беручи до уваги викладене вище, ми маємо всі підстави зробити висновок, що саме проектна діяльність студентів є ефективним засобом формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні.

Як спосіб взаємопов'язаної діяльності викладачів і студентів, проектна діяльність має бути скерована на вирішення навчально-виховних завдань вищої освіти. З цією метою в Харківському торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету розроблене і введено в дію Положення про Проектну студію, яка є багатофункціональним підрозділом у структурі відділу сучасних освітніх та інформаційних технологій. Відповідно до цього Положення Проектна студія – це різнофахове добровільне об'єднання студентів на основі цікавого для всіх виду діяльності з метою вирішення проблеми і отримання особистісно та суспільно значущого результату. Це різновіковий колектив студентів професійно-підприємницького профілю, в якому процес професійної підготовки будується на визнанні цінності та унікальності особи майбутнього фахівця, його індивідуальної компетентності [10, с. 206].

Загальне методичне керівництво діяльністю Проектної студії здійснює заступник директора ХТЕІ КНТЕУ з науково-методичної роботи. Студія має керівника, який несе відповідальність за результати її діяльності та розпорядження якого є обов'язковими для всіх керівників та учасників Проектів. Учасники Проекту – це студенти, що працюють під егідою Керівника Проекту. Керівник Проекту – особа, що несе персональну відповідальність за досягнення погоджених цілей у ході керівництва Проектом. Група Керівників проектів формується зі співробітників інституту, які підтвердили свою компетентність і виявили бажання брати участь у конкурсах як керівники студентських проектів.

Місія Проектної студії – у створенні нової бізнес-еліти країни шляхом підтримання обдарованої, талановитої молоді в процесі реалізації Програми ХТЕІ КНТЕУ «Молодь в підприємстві». Проектну студію організовано з метою забезпечення умов для формування гармонійно розвиненого, компетентного фахівця під час його професійної підготовки. На неї покладено такі завдання: активне залучення студентів до виконання робіт щодо розроблення бізнес-ідей, Start-Upів та створення і реалізації проектів комерційного, соціального і науково-прикладного спрямування; моделювання виробничих ситуацій з метою стимулювання індивідуальної активності студентів та формування в них здатності до колективної роботи;

створення умов для професійного самовираження студентів; створення ситуації успіху для кожного учасника проекту; формування потреби в розвитку та реалізації власної підприємницької компетентності.

У студії займаються студенти, що виявляють цікавість до розширення і поглиблення досвіду професійної та підприємницької діяльності. Заняття проводяться безкоштовно у позааудиторний і вільний час студентів за індивідуальним графіком, з повним складом робочої групи або індивідуально залежно від змісту і суті проекту. Методичними принципами, що забезпечують функціонування Проектної студії, є:

– принцип діяльності (відкритості). Дія – основний спосіб формування компетентності. Під час роботи над проектом студент перебуває в постійному процесі відкриття;

– принцип варіативності (нелінійності, універсальності). У процесі створення і реалізації проекту студентові надається можливість оптимального самовираження через здійснення права вибору способу вирішення проблеми;

– принцип креативності та комунікативності. У процесі створення і реалізації проекту творча активність студентів провокується і заохочується керівником проекту через колективну й індивідуальну діяльність;

– принцип безперервності (системності). Процес професійної підготовки не закінчується на заняттях, а триває у процесі створення та реалізації проектів.

Функції Проектної студії полягають у проведенні заходів, котрі забезпечують конкурентоспроможність випускників ХТЕІ КНТЕУ на ринку праці. У 2015–2016 н. р. проектна діяльність студентів здійснювалась у три етапи: на першому студенти протягом року створювали проекти; на другому проекти оцінювали члени Експертної ради; на третьому автори проектів представляли свої роботи під час проведення фінального в межах інституту заходу – Конкурсу студентських бізнес-проектів, який відбувся 12 квітня 2016 р. Студентами ХТЕІ КНТЕУ було розроблено вісім проектів, представлення яких на Конкурсі здійснювалось у лігах. У лізі «Інновації в готельно-ресторанному бізнесі» команда «Diamonds» представляла бізнес-проект «Як відкрити 193 кав'ярні в кожній країні земної кулі за 12 місяців»; команда «Hunters» – проект клуб-готелю «Мисливський двір», а команда «Еко-ресторан» однойменний бізнес-проект. У лізі «Ідеї для бізнесу» команда «Successful people» виступала з пропозицією суто жіночого бізнес-проекту «Show-room from Nature», а команда «Лідери» пропонувала власний проект time-safe «Весела панда». У лізі «Корисно – це смачно» команда «Fenugreek» відстоювала бізнес-ідею «Впровадження хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів функціонального призначення в асортимент підприємств роздрібної торгівлі Харківщини». У лізі «Нові формати соціальних послуг» команда «На крок попереду» доводила перспективність бізнес-ідеї щодо надання соціально-освітніх послуг «Економіка повинна бути економною», а команда «РМР» звітувала про досвід реалізації проекту «Консалтингові послуги з організації наукових заходів». З восьми розроблених протягом року проектів результати створення трьох були використані для виконання курсових та дипломних робіт: проекти клуб-готелю «Мисливський двір» і «Еко-ресторан», а також проект «Впровадження хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів функціонального призначення в асортимент підприємств роздрібної торгівлі Харківщини». Проекти time-safe «Весела панда» і «Економіка повинна бути економною» брали участь у Міжнародній студентській бізнес-грі «Корпорація ідей 3» (м. Харків); проекти «Як відкрити 193 кав'ярні в кожній країні земної кулі за 12 місяців» і «Впровадження хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів функціонального призначення в асортимент підприємств роздрібної торгівлі Харківщини» – у Миському конкурсі студентських проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив» (м. Харків), а проекти «Show-room from Nature» і «Консалтингові послуги з організації наукових заходів» – у VIII Міжнародному чемпіонаті «Молодь і підприємництво-2016» (м. Гомель, Республіка Білорусь).

Конкурс студентських бізнес-проектів не є крапкою в роботі Проектної студії, а лише фінальним заходом одного з етапів її діяльності. У червні 2016 р. була подана заявка на участь

проекту «Бізнес-план створення звіроферми «Андріївський бобер» ФОП Кузько С. О.» у першому заочному турі V Міжнародної студентської олімпіади з менеджменту та економіки «Бізнес-проект» на базі Державного інституту управління і соціальних технологій Білоруського державного університету (м. Мінськ). У 2016–2017 н. р. ця робота продовжувалась: у жовтні 2016 р. на V Міжнародній студентській олімпіаді з менеджменту та економіки «Бізнес-проект» представлено бізнес-пропозицію «Створення звіроферми в умовах малого бізнесу», а в грудні 2016 р. проект «Бізнес-план створення звіроферми «Андріївський бобер» ФОП Кузько С. О.» заочно брав участь у V Міжнародній студентській олімпіаді з менеджменту та економіки «Бізнес-проект». Наразі розробляють студентські проекти «Бізнес-план еко-кафе здорового харчування «Green House», рок-кафе «Hard - rock», проект готелю для гіпотоніків «Переяслав», Start-Up – проект освітньо-туристичної послуги «ВУЗ-тур», інкубатор туристичних інновацій «A step for the better begins with you», найкращі з яких будуть рекомендовані до участі в міжнародних, всеукраїнських, внутрішньовузівських конкурсах та отримають підтримку щодо створення умов їх реалізації.

Ефективність проектної діяльності студентів в умовах студії як засобу формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців можна оцінити не тільки на основі результатів участі студентських проектів у конкурсах і олімпіадах різного рівня, а перш за все на основі наявності реалізованих проектів. Два проекти («Впровадження хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів функціонального призначення в асортимент підприємств роздрібною торгівлі Харківщини» і «Консалтингові послуги з організації наукових заходів») отримали повну реалізацію: в мережі «Сільпо» в м. Харків випікається і реалізується розроблений студентами ХТЕІ КНТЕУ хліб «Fenugreek» з пажитником, а в травні 2016 р. на факультеті геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проведено науково-практичну конференцію імені В. П. Макридіна «Нові проблеми геології» на основі запропонованих студентами ХТЕІ КНТЕУ рекомендацій щодо організації та оформлення даного заходу.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Розглядаючи проектування як засіб формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців, зазначимо, що проектна діяльність як об'єктивний процес творення дійсності веде до зміни самого суб'єкта діяльності. Результати дослідження сутності проектної діяльності студентів дають підстави зробити висновок, що проектування – динамічний процес прояву інтелектуальної і фахової активності студентів. Проектна студія як модель професійного інформаційно-освітнього середовища проектної діяльності становить педагогічну систему, що акумулює методичні, організаційні та програмно-технічні ресурси, змістовний і діяльнісний компоненти навчання. Вона функціонує на основі принципів відкритості, нелінійності, універсальності, комунікативності, системності та виступає як умовою розвивального навчання студентів. За своєю суттю проектна діяльність сприяє накопиченню нових понять і способів дії. Розроблення технічного, наукового або соціального проекту, з реалізацією якого пов'язується життя студента, є важливою складовою процесу професійної підготовки.

Оскільки в публікації неможливо розкрити всі аспекти висвітлюваної проблеми, подальші наукові пошуки пов'язуємо з розробленням технології формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців із застосуванням Проектної студії як моделі професійного інформаційно-освітнього середовища проектної діяльності студентів.

Список використаних джерел та літератури

1. V. Maykovska. Professional knowledge as a factor of business // Innovative potential of socio-economic systems: the challenges of the global world : International scientific-practical conference, 30th June 2016 : Proceeding of the Conference. – Lisbon, 2016. – Part II. – P. 187–189.
2. Решетняк Е. Проектные студии в университетском образовании / Е. Решетняк, А. Тарелин // Высшее образование в России. – 2013. – № 1. – С. 93–99.
3. Лазарев Т. Проектный метод: ошибки в использовании / Т. Лазарев // Первое сентября. – 2011. – № 1. – С. 9–10.

4. Ступницкая М. Новые педагогические технологии: организация и содержание проектной деятельности учащихся: лекции / М. Ступницкая. – М. : Изд-во Моск. пед. ун-та, 2009. – С. 132.

5. Дубровина О. Использование проектных технологий в формировании общих и профессиональных компетенций обучающихся / О. Дубровина // Проблемы и перспективы развития образования: междунар. заочн. научн. конф., 17 мая 2012 г.: матер. конф. – Пермь, 2012. – С. 124–126.

6. Митрофанова Г. Трудности использования проектной деятельности в обучении / Г. Митрофанова // Молодой ученый. – 2011. – № 5. – Т. 2. – С. 148–151.

7. Прищепа С. Сутність та зміст поняття «підприємницька компетентність» / С. Прищепа // «Young Scientist». – 2016. – № 5 (32). – С. 367–370. – (Серія – Педагогічні науки).

8. Стрельников М. Формування підприємницької компетентності магістрів бізнес-адміністрування / М. Стрельников // Якість вищої освіти: сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу: ХІ міжнар. наук.-метод. конф., 18–19 лют. 2016 р.: тези доп. – Полтава, 2016. – С. 308–310.

9. Назаренко Г. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів : метод. посібник / Г. Назаренко // – Черкаси : ЧОПОПП, 2014. – 68 с.

10. Майковська В. Проектні студії як засіб вирішення проблеми бізнес-підготовки майбутніх фахівців в Україні // Modernization of socio-economic systems: the new economic condition : proceeding of the international scientific-practical Conference, Kielce, Poland, 28th September 2016 / State University of Jan Kochanowski. – Kielce : Baltiya Publishing, 2016. – Part I. – P. 204–207.

Виктория Игоревна Майковская,
кандидат педагогических наук,
доцент кафедры товароведения
и экспертизы качества товаров
Харьковского торгово-экономического
института Киевского национального
торгово-экономического университета,
e-mail: maykovska@ukr.net

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТОВ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В статье подчеркивается актуальность проблемы применения метода проектов как эффективной в условиях единого европейского образовательного пространства педагогической технологии. Указано на своевременность взгляда на проектную деятельность студентов как средство формирования предпринимательской компетентности будущих специалистов. Проведен анализ условий формирования предпринимательской компетентности. Выяснена сущность дефиниции «проектная деятельность». Выявлены ее цели и задачи. Раскрыта роль проектной деятельности в формировании предпринимательской компетентности будущих специалистов. Рассмотрена возможность использования проектной студии как модели профессиональной информационно-образовательной среды проектной деятельности студентов. Сосредоточено внимание на миссии и функциях проектной студии. Представлен опыт ее функционирования.

Ключевые слова: метод проектов, проектная деятельность студентов, проектная студия, навыки, умения, предпринимательская компетентность.

Victoria Maykovska,
Ph.D.,
Associate Professor of Commodity and
Expertise of Product Quality Department
Kharkov Trade and Economic Institute
Of Kyiv National Trade and Economic University,
e-mail: maykovska@ukr.net

STUDENTS' PROJECT ACTIVITIES AS A TOOL OF FORMING FUTURE SPECIALISTS' BUSINESS COMPETENCE

Introduction. *The article emphasizes the urgency of implementing the method of projects as an effective tool in terms of the common European educational technology area. The timeliness of understanding students' project activities as a tool of forming future specialists' business competence has been sustained. It has been noted that implementing students' project activities in this area has not become a subject of scientists' thorough research.*

The purpose of the article is to study the theoretical aspects of students' project activities and to identify the opportunities for their usage in forming future specialists' business competence.

Methods. *Based on the system analysis method of psychological, educational, and economic literature, the level of researching this problem has been identified, and the conditions of business competence formation have been analyzed. It has been found that the term «business competence» is widely defined as the complex of personal and professional qualities and skills, which helps to solve specific business problems successfully. In different researches, the number of components in the structure of business competence varies and depends on the size and complexity of business challenges that the future specialists should be able to meet. For the purposes of the article, methods of synthesis and comparison were used to clarify basic concepts of the research and to determine the essence of the definition of «the project activity» which is defined as creative work to perform in which the student is required to follow certain stages (analysis and formalization of tasks, development of the model of solutions, choice of tools and their justification, planning, implementation of the plan and its correction, task verification and development of accompanying documentation or report, the protection of the work). It has been found that the purpose of any project activity should be meaningful and correlate with the integrative basis of knowledge and skills acquired in various subject areas. It has been established that the task for any project activity should include the following steps. First, to teach students to plan. Second, to work out the ability of collecting and processing the useful materials for achieving the goal. Third, to form the competence by creating written reports, their design, and presentation. Fourth, to develop creativity and critical thinking. Fifth, to develop skills of positive attitude to work, the desire to take initiative and show enthusiasm. The method of observation has proven the important role of the project activity in forming future specialists' business competence.*

The main results of the study provide theoretical substantiation and practical elaboration of using the project studio as a model of professional information and educational environment of students' project activity. It has been determined that the mission of the Project studio is to create new business elite of the country by promoting and supporting gifted and talented youth by implementing the program «Youth in Business». Functions of the Project studio are to conduct measures to ensure the future specialists' competitiveness at the labor market. The experience of the project studio for the past two years has been shared. It has been emphasized that the effectiveness of students' project activities in the project studio as a means of the forming future specialists' business competence can be estimated not only on the basis of results of students' participation in contests and competitions at various levels, but primarily of the presence of practically realized projects.

The originality of the research results is the suggestion to use the Project Studio in forming future specialists' business competence. The instructional principles of its efficiency (activity, variability, creativity, communicability, and continuity) have been experimentally verified.

Conclusion. *The results of the study allow the author to conclude that the project studio as a model of professional information and educational environment of project activities is the educational system that accumulates methodical, organizational, and program-technical resources, the content and activity components of training. Thus, it allows the author to make a suggestion to involve students in developing and implementing technical, scientific, or social projects as an important component of their professional training.*

Keywords: *project method, student's project activities, project studio, skills, abilities, business competence.*

References

1. V. Maykovska. Professional knowledge as a factor of business // Innovative potential of socio-economic systems: the challenges of the global world : International scientific-practical conference, 30th June 2016 : Proceeding of the Conference. – Lisbon, 2016. – Part II. – P. 187-189.
2. Reshetnyak E. Proektnyye studyy v unyversytet'skom obrazovanny / E. Reshetnyak, A. Tarelyn // Vysshee obrazovanye v Rossyy. –2013. – # 1. – S. 93-99.
3. Lazarev T. Proektnyy metod: oshybky v yspol'zovanny / T. Lazarev // Pervoe sentyabrya. – 2011. – # 1. – S. 9-10.
4. Stupnytskaya M. Новые pedahohicheskiye tekhnolohyy: orhanyzatsyya y sodержanye proektnoy deyatel'nosti uchashchykhysya: lektsyy / M. Stupnytskaya. – M. : Yzd-vo Mosk. ped. un-ta, 2009. – S. 132.
5. Dubrovyna O. Yspol'zovanye proektnykh tekhnolohyy v formirovanny obshchyykh y professyonal'nykh kompetentsyy obuchayushchykhysya / O. Dubrovyna // Problemy y perspektyvy razvytyya obrazovanyya: mezhdunar. zaochn. nauchn. konf., 17 maya 2012 h.: mater. konf. – Perm', 2012. – S. 124-126.
6. Mytروفanova H. Trudnosti yspol'zovanyya proektnoy deyatel'nosti v obuchenyy / H. Mytروفanova // Molodoy uchenyy. – 2011. – # 5. – T. 2. – S. 148-151.
7. Pryshchepa S. Sutnist' ta zmist ponyattya «pidpryyemnyts'ka kompetentnist'» / S. Pryshchepa // «Young Scientist». – 2016. – # 5 (32). – S. 367-370. – (Seriya – Pedahohichni nauky).
8. Strel'nikov M.. Formuvannya pidpryyemnyts'koyi kompetentnosti mahistriv biznes-administruvannya / M. Strel'nikov // Yakist' vyshchoyi osvity: suchasni tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku osvitynoi diyal'nosti vyshchoho navchal'noho zakladu: KhLI mizhnar. nauk.-metod. konf., 18-19 lyut. 2016 r.: tezy dop. – Poltava, 2016. – S. 308-310.
9. Nazarenko H. Formuvannya pidpryyemnyts'koyi kompetentnosti uchniv zahal'noosvitnykh navchal'nykh zakladiv u vidpovidnosti do vymoh novykh derzhavnykh standartiv / H. Nazarenko // [metod. posibnyk]. – Cherkasy: ChOIPOPP, 2014. – 68 s.
10. Maykovs'ka V. Proektni studiyi yak zasib vyrishennya problemy biznes-pidhotovky maybutnykh fakhivtsiv v Ukrayini // Modernization of socio-economic systems: the new economic condition : proceeding of the international scientific-practical Conference, Kielce, Poland, 28th September 2016 / State University of Jan Kochanowski. – Kielce : Baltiya Publishing, 2016. – Part I. – P. 204-207.